

10. Постанова КМУ «Деякі питання реалізації цукру з державного продовольчого та матеріального резерву» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_bb/pg_gsnkse.htm. – Заголовок з екрану.

11. Постанова КМУ «Про використання цукру, виробленого з цукру-сирцю з тростини, що ввезений в Україну в межах встановленої тарифної квоти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sugarua.com/ua/21/lists/166>. – Заголовок з екрану.

12. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розподілу тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-КМУ/type-Постанова-12.11.2008.htm. – Заголовок з екрану.

13. Постанова КМУ «Деякі питання торгівлі окремими видами цукрової продукції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/КР060670.html. – Заголовок з екрану.

14. Постанова КМУ «Про заходи щодо державного регулювання виробництва і реалізації цукру та цукрових буряків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source-КМУ/type-Постанова/171-2006-%D0%BF-20.02.2006.htm. – Заголовок з екрану.

15. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку надання погодження на видачу ліцензій на імпорт в Україну цукру-сирцю з тростини в межах тарифної квоти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-porjadku-nadannja-pogodzhennja-na-vidachu-doc59568.html>. – Заголовок з екрану.

ПРОЯВИ ТА НАПРЯМКИ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

*Шершенюк О.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Тіньова економіка проявляється по-різному. Господарська діяльність, яка кваліфікується як злочин згідно з українським законодавством, також розглядається як тіньова економічна діяльність. Це може бути торгівля зброєю та наркотичними засобами, дії службових осіб у сфері управлінської діяльності з ознаками корупційних діянь тощо. Те, наскільки елементи цієї групи укорінюються в економіці країни, залежить від законодавчої бази та реалізації принципу верховенства права.

Нижче наведені результати досліджень «барометру» світової корупції за 2016 рік. Організатором таких досліджень є компанія Transparency International, яка проводить опитування громадської думки у більшості країн світу щодо рівня корупції у кожній із країн. Індекс сприйняття корупції базується на незалежних опитуваннях, у яких беруть участь міжнародні фінансові та правозахисні експерти, у тому числі Світового банку, Freedom House, World Economic Forum тощо. Індекс є оцінкою від 0 (дуже високий рівень корупції) до

100 (український низький рівень корупції). Згідно з даними, наведеними цією компанією, у світовому Індексі сприйняття корупції (CPI) за 2016 рік Україна отримала 29 балів зі 100 можливих. Це на 2 бали більше, ніж минулого року. Покращенню нашої позиції у світовому рейтингу сприяло просування антикорупційної реформи, проте відсутність дієвої судової системи та фактична безкарність корупціонерів не дає Україні зробити потужний ривок уперед і подолати 30-бальний бар'єр. Сходінку із показником 29 балів з Україною розділили Казахстан, Росія, Непал та Іран. Та у всесвітньому рейтингу CPI Україна посіла 135-е місце серед 176 країн. В організації вважають такі рейтинги недостатніми для України, влада якої назвала боротьбу з корупцією основним пріоритетом [1].

За припустимого рівня тіньова економіка має позитивний ефект. У цьому сегменті ринку майже без перешкод здійснюється координація попиту і пропозиції. Тіньова економіка, що зростає, створює нові робочі місця як у тіньовому секторі, так і у легальному, бо цей сектор економіки потребує товари і легального сектору також. У галузі тіньової економіки залучаються інновації, що призводить до підвищення суспільного добробуту загалом. Слід зауважити, що тіньова економіка також може амортизувати потрясіння у легальному секторі економіки [2].

Transparency International Україна пропонує декілька кроків для того, щоб відбулися реальні антикорупційні зміни [1]:

1) створити ефективну та дієву систему антикорупційного правосуддя із залученням іноземних спеціалістів як активних учасників процесу відбору суддів для цих судів. Це разом з ефективною роботою НАБУ та САП дозволить активізувати боротьбу з корупцією, зокрема гарантуватиме ефективність перевірки електронних декларацій;

2) активно залучати бізнес, як український так і міжнародний, до встановлення нових прозорих правил взаємовідносин у трикутнику «суспільство – влада – бізнес». Методами дерегуляції, прогнозованості податкового законодавства, становлення реального верховенства права забезпечити стабільні умови для ведення бізнесу, змінити його ставлення до України;

3) провести аудит та знизити ступінь секретності в секторі безпеки та оборони за напрямками: статті державного бюджету, річні плани державних закупівель, інформація про проведення закупівель та укладені контракти;

4) налагодити системну комунікацію щодо антикорупційної реформи з суспільством та міжнародними партнерами на базі реальних фактів та досягнень, а не обіцянок. Чітко дотримуватися взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Загалом тіньова економіка трактується як «складне соціально-економічне явище, яке представлене сукупністю неконтрольованих і нерегульованих як протиправних, так і законних, але аморальних, економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності щодо отримання надприбутку за рахунок приховування доходів і ухилення від сплати податків» [3].

На сьогодні в економічній науці не існує загально визнаних однозначних підходів до визначення масштабів тіньової економіки. Оцінки обсягів тіньових процесів в Україні надзвичайно різні – за офіційними оцінками рівень тіньової економіки перебуває у межах 30-60% від ВВП. Такі показники рівня тінізації свідчать про те, що функціонування тіньових економічних відносин загрожують національній безпеці країни. У цьому контексті потребує негайного вирішення питання розробки інструментів та методів детінізації вітчизняної економіки. Тенденція існування тіньової економіки, яка простежується практично у всіх країнах, має свої особливості, різниться як масштабами поширення, так і формами прояву. В усьому світі жорстко подавляються всі такі прояви. Неадекватне реагування урядів на існування цього сектора в Україні, зволікання із превентивними заходами, призводить до значних економічних втрат. А, отже, не тільки наукове осмислення цієї проблеми, а й опанування конкретною ситуацією, є необхідною умовою дальших кроків, спрямованих на економічне зростання економіки України.

Література:

1. Індекс корупції CPI-2016 – Українське відділення Transparency International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2016>. – Заголовок з екрану.
2. Кондрат І. Ю. Тіньова економіка: сутність та сучасний стан в Україні / І.Ю. Кондрат, Т. П. Миндюк // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр. – 2010. – Вип. 20.2. – С. 186-190.
3. Базиліук А. В. Тіньова економіка в Україні / А. В. Базиліук, С.О. Коваленко. – К. : НДЕІ Мінекономіки України, 2008. – 206 с.